

Το τελευταίο βιβλίο του Κώστα Βεργόπουλου («Η ανάρμοστη σχέση. Ελλάδα - Ευρώπη», Εκδόσεις Πατάκη, 2013) διαβάζεται πάρα πολύ γρήγορα, παρόλο που πραγματεύεται ένα στρυφνό και άχαρο, δραματικά επίκαιρο, θέμα. Η ανάλυσή του είναι ιδεολογικά φορτισμένη και κρυφά συναισθηματική. Και το συμπέρασμά του με την ιστορική αισιοδοξία της Αριστοτέλης.

«Η ανάρμοστη σχέση. Ελλάδα - Ευρώπη» είναι ο τίτλος του βιβλίου σας. Τι ακριβώς εννοείτε;
Εννοώ κάτι που ήταν και παραμένει ηλίθιο φαινόμενο: ότι η ελληνική οικονομία και κοινωνία ήταν και παραμένει τελείως διαφορετική από τις δυτικοευρωπαϊκές, ακόμη περισσότερο από τη γερμανική, την ολλανδική ή την αυστριακή. Όχι μόνο ως προς τις κοινωνικο-οικονομικές σχέσεις, αλλά και όσον αφορά τα ανθρωπολογικά πρότυπα. Όμως οι διαφορές της είναι πολύ μικρότερες, ίσως και ανεπαίσθητες, σε σχέση με τις κοινωνίες του ευρωπαϊκού Νότου, την Ισπανία, την Ιταλία, την Πορτογαλία. Από την άλλη, διατηρούνται κεφαλαιώδεις κοινωνικές αποκλίσεις ανάμεσα στις χώρες του ευρωπαϊκού κεντρικού πυρήνα, μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας.

Με κριτήριο τις εργασιακές σχέσεις, επί συνόλου 17 χωρών της Ευρωζώνης λειτουργούν 17 διαφορετικά συστήματα εργασιακών σχέσεων. Οι ανάρμοστες σχέσεις δεν αποτελούν ελληνικό μονοπώλιο, αλλά υπάρχουν παντού στην Ευρώπη. Ακόμα πιο ανάρμοστη ήταν και παραμένει η σχέση μεταξύ Δυτικής και Ανατολικής Γερμανίας.

Επομένως, απιστία ή διαζύγιο;

Κάθε ανάρμοστη σχέση δεν οδηγεί μοιραία σε απιστία ή σε διαζύγιο. Καθοριστικότερη σημασία από την ποιότητα της αρχικής σχέσης έχει η διαχείρισή της από τις δύο πλευρές. Με πρόσφορη διαχείριση, η καθαρή αποβαίνει περιττή. Εάν κάποτε η Ε.Ε. διαλυθεί, αυτό δεν θα αποτελέσει απόδειξη ότι τα ανόμοια δεν μπορούν να συνυπάρξουν, αλλά απλώς ένδειξη ότι δεν λήφθηκαν τα πρόσφορα μέτρα που θα επέτρεπαν σε ανόμοιες κοινωνίες να συνυπάρχουν. Δεν υπάρχει κανένας λόγος σήμερα να μετατραπούν όλες οι χώρες της Ευρώπης σε μικρές Γερμανίες, προκειμένου να λειτουργήσει η Ευρώπη. Αυτό θα ήταν καθαρή αυτοπία και θα οδηγούσε σίγουρα σε αποτυχία. Δεν αλλάζουν οι κοινωνίες με διατάγματα, ούτε με ντιρεκτίβες, ακόμη κι αν προέρχονται από τις Βρυξέλλες και τη Φρανκφούρτη. Άλλωστε ούτε η Γερμανία διαθέτει το άριστο μοντέλο που οι εταίροι της θα όφειλαν να μιμηθούν. Ούτε βασίζεται σε υψηλή και ακαταμάχητη διεθνή ανταγωνιστικότητα, ούτε εξασφαλίζει απασχόληση και προστασία στο σύνολο του εργατικού πληθυσμού της.

Ποιος ωφελείται από την ανάρμοστη σχέση;

Όταν η Αμερική έστησε μεταπολεμικά την αυτοκρατορία της, ουδέποτε αξίωσε από τις άλλες χώρες να τη μιμηθούν και το μόνο εργαλείο επιβολής της ήταν η μαζική αποστολή κεφαλαίων και χρηματοδοτήσεων, και αυτό παρόλο που

ΚΩΣΤΑΣ ΒΕΡΓΟΠΟΥΛΟΣ,
καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας
στο Πανεπιστήμιο του Παρισιού

«Ο ΣΥΡΙΖΑ θα πρέπει να προσελκύσει και τους μεσήλικες»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΣΠΑΝΟΥ

κι αυτές κατέληγαν στον έλεγχο από τις εγκώριες ολιγαρχίες. Το ανάλογο είχε πράξει τον 19ο αιώνα η Βρετανία, όταν οικοδομούσε τη δική της αυτοκρατορία, με βασικό εργαλείο τις βρετανικές επενδύσεις στον υπόλοιπο κόσμο. Σήμερα η Γερμανία, ενώ αντιεί μεγάλα οφέλη από την Ευρωζώνη, δεν ανακυκλώνει τα πλεονάσματά της, με πρόσημα ότι οι χώρες του Νότου δεν είναι εργατικές, ούτε ανταγωνιστικές. Όταν όμως υπάρχει συνεταιρισμός χωρών, ανεξάρτητα από αρμοστή ή ανάρμοστη σχέση, ο κυρίως ωφελούμενος από αυτόν οφείλει να σταθεροποιεί τις οικονομίες των χωρών-μελών και όχι να τις υπονομεύει με τα σημερινά προγράμματα λιτότητας που δογματικά επιβάλλει και που προκαλούν θηριώδη ύφεση και ανεργία, απειλώντας το μέλλον ολόκληρου του συνεταιρισμού.

Υπάρχει καλύτερη εναλλακτική; Ποια σχέση και με ποιον;

Όπως έχουν εξελιχθεί σήμερα τα πράγματα, δεν βλέπω να υπάρχει εναλλακτική δυνατότητα εκτός Ευρώπης. Όμως και εντός της Ευρώπης η κατάσταση αποβαίνει ασφυκτική και μη περαιτέρω βιώσιμη. Ωστόσο αυτό ισχύει όχι μόνο για τη χώρα μας αλλά και για τις υπόλοιπες ομοιοπαθείς χώρες, όπως ακόμη και για το σύνολο της Ευρωζώνης, που σήμερα, λόγω της λιτότητας, αποτελεί «μαύρη τρύπα» στην παγκόσμια οικονομία. Δεν θα έλεγα ότι η παραμονή μας στην Ευρώπη αποτελεί «μονόδρομο». Απεχθάνομαι αυτή τη λέξη. Τη βρίσκω απατηλή και τη χρησιμοποιούν κυρίως όσοι αδυνατούν να φανταστούν ότι τα πράγματα μπορούν να αλλάξουν. Πιστεύω ότι η παραμονή μας στην Ευ-

Υποθέτω ότι ο ΣΥΡΙΖΑ, και όταν μιλούσε για καταγγελία, στην πραγματικότητα εννοούσε επαναδιαπραγμάτευση. Δεν βλέπω στροφή, αλλά και αν υπάρχει, ξεκαθαρίζει τις αυθαίρετες ερμηνείες.

ρώπη, επί του παρόντος τουλάχιστον, είναι αναγκαία όχι επειδή η Ευρώπη είναι καλή, αλλά επειδή μπορεί να αλλάξει, και μάλιστα για το δικό της συμφέρον. Με τη συγκρότηση κοινωνικού μετώπου όλων των ευρωπαϊκών χωρών που είναι σήμερα θύματα της λιτότητας, η οποία εφαρμόζεται παντού, χωρίς εξαίρεση, ακόμη και στην ίδια τη Γερμανία. Η πολιτική αυτή πρέπει να αλλάξει, θα αλλάξει, εφόσον πολύ μικρές μειοψηφίες χρηματιστών κερδίζουν, ενώ σχεδόν οι πάντες ζημιώνονται από αυτήν.

Έχουμε την πολυτέλεια να επικεντρώνουμε την κριτική μας στα ευρωπαϊκά λάθη, όταν καλύτερα παραδείγματα δεν υπάρχουν στον κόσμο. Ή μήπως υπάρχουν;

Όλα τα παραδείγματα εκτός Ευρώπης στη δια-

χείριση του χρέους είναι σαφώς καλύτερα απ' ό,τι στην Ευρώπη. Ο Ομπάμα, παρά το υπέρογκο χρέος της χώρας του, απέρριψε την 1η Ιανουαρίου τη λιτότητα. Το αυτό έπραξε ο Ιάπωνας πρωθυπουργός Σίνζο Άμπε με την επιλογή επεκτατικής πολιτικής, παρόλο που το χρέος της χώρας ανέρχεται σε 220% του ΑΕΠ. Κανένα χρέος δεν ξεπληρώνεται με τη λιτότητα παρά μόνο με την ανάπτυξη. Όταν ο εργαζόμενος καθλώνεται στην ανεργία, πώς θα ξεπληρώσει τα χρέη του;

Ο ΣΥΡΙΖΑ μιλά πια για αναθεώρηση και επαναδιαπραγμάτευση του μνημονίου, όχι για καταγγελία. Τι σημαίνει αυτή η στροφή;

Υποθέτω ότι και όταν μιλούσε για καταγγελία, στην πραγματικότητα εννοούσε επαναδιαπραγμάτευση. Δεν βλέπω στροφή, αλλά και αν υπάρχει, ξεκαθαρίζει τις αυθαίρετες ερμηνείες.

Ο Αλ. Τσίπρας συνάντησε στο Βερολίνο τον Β. Σόιμπλε και πέρασε μία ενδιαφέρουσα εβδομάδα στις ΗΠΑ. Οι πολιτικοί αντίπαλοι λένε ότι «στρίβει», οι σύντροφοί του το βλέπουν αλλιώς. Εσείς;

Αφού ο Μάρτιν Σουλτς, πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, τον χαρακτήρισε «αυριανό πρωθυπουργό», δεν βλέπω κάτι το μεμπτό στο ότι προσέρχεται σε συναντήσεις γνωριμίας με ανθρώπους από ολόκληρο το πολιτικό φάσμα.

Η επιστροφή της τρομοκρατίας στο προσκήνιο τι αίσθηση σας αφήνει; Μήπως έχουν δίκιο όσοι μιλούν για την ελληνική «εξαίρεση»;

Δεν υπάρχει ελληνική εξαίρεση. Οι αυτοκτονίες από απόγνωση, οι θάνατοι από πείνα, οι απειγνωσμένες πράξεις, δεν αποτελούν φαινόμενα ελληνικής εξαίρεσης, υπάρχουν σήμερα πολύ περισσότερο στην Ισπανία και την Ιταλία. Το συναίσθημα απόγνωσης και αδιεξόδου είναι σήμερα πολύ διαδεδομένο και ενισχύεται από την έκθεση Μπλανσάρ, διευθυντή Μελετών του ΔΝΤ, ο οποίος παραδέχεται ότι η πολιτική λιτότητας των ΔΝΤ-Ε.Ε. την τελευταία τριετία ήταν εσφαλμένη, με θύματα εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους, ειδικά νεανικούς πληθυσμούς. Φυσικά οι πράξεις βίας και τρομοκρατίας δεν συγχωρούνται με κανέναν τρόπο. Αλλά εξίσου δεν συγχωρούνται οι εσφαλμένες συνταγές, ιδίως όταν το ομολογούν οι εμπνευστές τους.

Έχει καταρρεύσει το βιοτικό επίπεδο της πλειονότητας, η ανεργία καλπάζει και, παρ' όλα αυτά, τουλάχιστον σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις, ο ΣΥΡΙΖΑ δεν αποκτά δυναμική πολιτικής κυριαρχίας. Πώς το εξηγείτε;

Στο παρελθόν η Αριστερά ήταν παράταξη ηλικιωμένων. Σήμερα των νέων, στους οποίους ανήκει το μέλλον. Θα πρέπει, συνεπώς, να προσελκύσει και τους μεσήλικες, που δεν εκπροσωπούν ούτε το παρελθόν ούτε το μέλλον, αλλά το παρόν. Τον κόσμο της εργασίας, που δεν βασίζεται στις παλαιές δόξες, ούτε στα όνειρα του μέλλοντος, αλλά απλώς στην εργασία, και φιλοδοξεί να επιβιώσει από αυτήν. Η Ελλάδα σήμερα θεωρείται παγκόσμιο «πειραματόζωο», όχι τόσο για το πώς παγιδεύτηκε πρώτη στη λιτότητα όσο κυρίως για το πώς αυτή πρώτη θα απεμπλακεί από αυτήν.